

Ο ΤΑΦΟΣ

ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Ποῦ ἀκριβῶς ἔκειτο τὸ μνήμα τοῦ μεγαλομάρ-
τυρος Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου ὁὐ κατέ-
στη δυνατόν νὰ ἐξακριβωθῇ, παρ' ὅλας τὰς ποι-
κίλας ἀφηγήσεις τῶν χρονογράφων, μεταξὺ τῶν
ὁποίων ἕκαστος ἀλλαγῶν τὸ τοποθετεῖ.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει λόγιος κ. Ε. Α. Σι-
δερίδης, ὅστις ἔχει ἐγκύψῃ μετὰ πολλῆς ἐπιμονῆς
καὶ εὐσυνειδησίας εἰς μελέτην τοῦ σκοτεινοῦ αὐ-
τοῦ ζητήματος, κατέληξεν εἰς τὰ ἀκόλουθα συμ-
περάσματα, ἅτινα ἀναδημοσιεύομεν ἐκ τοῦ ἐν Α-
θῆναις περιοδικοῦ ἡ «Μελέτη».

Πλεῖσται ἀφηγήσεις ὑπάρχουσι περὶ τοῦ μέ-
ρους, ἐν ᾧ ἔκειτο ὁ τάφος τοῦ τελευταίου τῶν
Ελλήνων Αὐτοκρατόρων, χαρακτηριστικὸν δὲ εἶνε
τὸ λεχθὲν κάποτε παρ' εἰδήμονος εἰς σχετικὴν ἐ-
ρώτησιν αὐτῷ οἶδα· ἠρώτησα γὰρ πολλοὺς καὶ
οὐδεὶς μοι εἶχε λέγειν ἀληθείας ρήματα ἢ γρα-
φὰς δεῖξαι.»

Μεταξὺ τῶν ἀφηγήσεων, ἄλλη βεβαίωσις ὅτι τὸ
πτῶμα τοῦ τελευταίου Αὐτοκράτορος διεβιβάσθη
εἰς Χρυσόπολιν, ἄλλη ὅτι ἀρωματισθὲν ἀπεστάλη
εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ ἄλλαι ἄλλα.

Αἱ παραδόσεις εὗρον ἄφθονον τροφήν εἰς τὰς
διαφόρους αὐτὰς διαβεβαιώσεις, καὶ ὑπάρχουν
πλεῖστα μέρη τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὰ
ὁποῖα σοβαρῶς διαμφισβητεῖται ἡ ὕπαρξις τοῦ
τάφου τοῦ Παλαιολόγου ἐπιδεικνυομένου καὶ εἰς
τοὺς προσκυνητὰς τοὺς ἐπισκεπτομένους τὴν Βα-
σιλίδαν τῶν πόλεων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Τὸ μετὰ μεγαλητέρας πιθανότητος δυνάμενον
νὰ λεχθῇ ἐξ ὅλων αὐτῶν τῶν πιθανολογιῶν εἶνε,
ὅτι ὁ νεκρὸς τοῦ Παλαιολόγου βασιλικῶς κηδευ-
θεὶς ἐτάφη μετὰ βασιλικῆς τιμῆς ἐν τῷ Ἡρώφ
τῶν Βασιλέων, ἐν τῷ ναῷ τῶν Αγ. Αποστόλων
κατεδαφιζομένου δὲ βραδύτερον τοῦ ναοῦ τούτου
περὶ τὸ 1456—1459 ὁ εὐσεβὴς ἀρχιτέκτων Χρι-
στόδουλος, ὁ παρὰ τοῦ ἐννοῦντος αὐτὸν Πορ-
θητοῦ ζητήσας καὶ λαβὼν τὸν ἐν Μουχλίᾳ ἱερὸν
ναὸν τῆς Παναγίας καὶ τὰ περὶ αὐτὸν ἀδέσποτα
μέρη δια σουλτανικοῦ προστάγματος, ἔκαμε τὴν
ἀνακομιδὴν καὶ κατάρθεσιν τῶν λειψάνων εἰς τὴν
κρύπτην τοῦ νῦν Γκιουλ Τζαμῆ, τοῦ θεωρουμέ-
νου ὡς ναοῦ τῆς Ἀγίας Θεοδοσίας.

Καὶ τὰ μὲν ἀποστολικά λείψανα τὰ εἰς ἑτέραν
πλευρὰν τῆς αὐτῆς κρύπτῃς ἀποκείμενα ἐσεβά-
σθησαν οἱ κατακτηταὶ καὶ ὁ χρόνος, διατηροῦν-
τες ἐπιγραφὴν καὶ κυνδύλαν, τὰ δὲ βασιλικά λεί-
ψανα κατεδικάσθησαν εἰς λήθην, φραχθείσης διὰ
τοίχου τῆς εἰσόδου τῆς κρύπτῃς, ὡς μαρτυρεῖ
καὶ ἡ παράδοσις.

Αὕτη εἶνε ἡ ἐπικρατεστέρα γνώμη περὶ τῆς
τύχης, ἣν ἔσχον τὰ τιμιώτατα λείψανα τοῦ γεν-
εάρχου καὶ μεγαλόφρονος Αὐτοκρά-
τορος.

...Τουρκία ὤφειλε ν' ἀναγνω-
ρίσῃ ὅτι δὲν εἶνε εἰς δέσιν νὰ πραγμα-
τοποιήσῃ οὔτε μίαν ἐκ τῶν ἀπειλῶν
αὐτῆς.

Δὲν δύναται ν' ἀποβιβάσῃ στρατὸν
εἰς Κρήτην, διότι τοιαύτη ἐπιχείρησις
θὰ ἐναυάγει ἀμέσως πρὸ τῆς κατὰ θά-
λασσαν ὀθωμανικῆς ἀδυναμίας, πλειό-
τερον δ' ἔτι πρὸ τῆς ὁμοφώνου ἀπαγο-
ρεύσεως τῶν τεσσάρων προστατριῶν
Δυνάμεων.

Αλλ' οὔτε καὶ στρατιωτικὴν ἐπίδει-
ξιν δύναται νὰ διεξαγάγῃ εἰς τὰ Θεσ-
σαλικὰ σύνορα, ἐνόσῳ ἢ ἀπολύτως ἄ-
μεμπτος στάσις τῆς ἑλλην. κυβερνήσε-
ως θὰ ἐχαρακτήριζε τοιαύτην ἀπόπει-
ραν τῆς Τουρκίας ὡς προκλητικὴν
καὶ ἀντιβαίνουσαν εἰς τὰ διεθνῆ νό-
μιμα.

Ο νόμος τῆς πολιτικῆς λογικῆς
(casualité) εἶνε ἀπολύτως κατὰ τῶν ἀ-
ξιώσεων περὶ νέας διατυπώσεως τῆς
τουρκικῆς ἐπὶ τῆς νήσου ἐπικυριαρ-
χίας.

Ἡ Τουρκία ὤφειλε μᾶλλον νὰ ἐνδυ-
νηθῇ ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ ἐπιβαλοῦσα, ἀν-
τιθέτως πρὸς τὰς ἐκ Βουλγαρίας καὶ
Ἀνατολ. Ρωμυλίας προελεύσεις, δα-
σμὸν ἐπὶ τῶν Κρητικῶν προϊόντων, ἀ-
ποδεικνύουσα οὕτω ἔργῳ ὅτι τὴν Κρή-
την δὲν θεωρεῖ πλέον ὡς τμῆμα ἀνα-
φαίρετον τοῦ Ὀθωμ. κράτους.

Ἡ Πύλη δὲν θὰ δυνηθῇ ν' ἀποφύ-
γῃ νὰ λάβῃ τοῦτο ὑπ' ὄψιν κατὰ τὰς
ἀποφάσεις της, ὡς πρὸ πολλοῦ ἔπρα-
ξαν τοῦτο αἱ προστάτριαι Δυνάμεις.

Εἰς τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὁ-
μως δὲν δύναται νὰ δοθῇ καλλιτέρα
συμβουλὴ ἄλλη, ἢ νὰ ἐμμένῃ εἰς τὴν
φρόνιμον ἐπιφυλακτικὴν τακτικὴν καὶ
πολιτικὴν αὐτῆς ἐν τῷ Κρητικῷ ζητή-
ματι καὶ ν' ἀποφεύγῃ οὕτω πᾶσαν ἀ-
φορμὴν περιπλοκῆς μετὰ τῆς Πύλης.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Τὴν μ.μ. τῆς προχθὲς ἐνῶ ἐν τῷ παρὰ τὴν
Ενόπην λατομείῳ ἠργάζοντο ἐργάται τινες
αἰφνίως κατέπεσε μέγας ὄγκος λίθων μετὰ
χωμάτων καὶ ἐτραυματίσθη σοβαρῶς εἰς τὸ
στήθος καὶ τὴν κεφαλὴν ὁμογενὴ μεσήλικα
ἐργάτην, ὁποῦ δὲ ἕτερον συνά-
φον του.

ὅτι
Ἡπε
Ελλ
στεύ
Ε
Ελλ
Αλβ
ρὰν
Ε
νοῦς
τῶν
τὸ κ
Η
εὐαι
ποίου
ἀπεφ
κίαν
πλισ
πατρ
τὴν
λάδ
Α
Ε
Πει
ζοντ
λόκ
Ε
μενι
βάζ
τοῦ
νὰ
ἐκ
Σ
μ. ε
στόλι
ἡ Α.
θίαι
γράφ
λεως
του